

Notitie t.b.v. de leden van de Vaste Commissie
voor Economische Zaken van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal.

Betr: Van Gelder Papier N.V. (V.G.P.)

In deze notitie wordt in 't kort beschreven hoe zich de huidige situatie bij het concern Van Gelder Papier N.V. voordoet met name ten aanzien van de papierdivisie. Tevens zal worden ingegaan op die aspecten, die met betrekking tot een herstructurering binnen het concern aan de orde zijn gesteld.

Algemeen.

Van Gelder Papier is een concern met meerdere vestigingen in Nederland. Crown Zellerbach, een Amerikaans papierconcern heeft hierin een participatie van 50%.

Van Gelder Papier (V.G.P.) heeft een 80% deelneming in Van Gelder Courantenpapier B.V. te Renkum; de overige 20% deelneming berust bij de overheid.

In zijn totaliteit omvat het concern:

een papierdivisie, waarin werkzaam zijn	3.067	personen
een verpakkingsdivisie, waarin werkzaam zijn	923	personen
een handelsdivisie, waarin werkzaam zijn	276	personen
een vezelproduktiedivisie, waarin werkzaam zijn	85	personen
Voorts zijn in algemene dienst	275	personen
	<hr/>	
Totale personeelssterkte	4.626	personen

V.G.P. kampt reeds jaren met zeer grote verliezen, die de aanvankelijk sterke vermogenspositie van het concern in ernstige mate hebben aangetast. Vanaf 1975 waren de concernresultaten: 1975 f 25 mln. verlies, 1976 f 37,7 mln. verlies, 1977 f 27,7 mln. verlies, 1978 f 27,6 mln. netto winst, evenwel voornamelijk als gevolg van incidentele baten, 1979 halfjaar f 23,8 mln. verlies.

De verliezen worden grotendeels veroorzaakt door de papierdivisie mede als gevolg van structurele oorzaken, die zich binnen de papiersektor

voordoen. In grote lijnen kan in dit verband worden genoemd:

- a. het bestaan in West-Europa van overcapaciteit voor een aantal belangrijke produktgroepen van V.G.P.;
- b. de structureel zwakke concurrentiepositie ten opzichte van bijvoorbeeld Noord-Amerika en de Scandinavische landen, waar vanwege de grondstoffenpositie het voordeel van een geïntegreerd proces kan worden behaald;
- c. de schaalgrootte van buitenlandse produktie-eenheden in de witpapiersektor, die een drukkend effect heeft op de prijzen.

Bovenvermelde factoren hebben enige jaren geleden bij V.G.P. al een aanzet gegeven tot herstruktureringmaatregelen in de sectoren courantpapier en het houtvrij ongestreken papier. Deze maatregelen betekenen in deze industrietak een zeer ingrijpend proces, welk proces niet alleen gepaard gaat met kostbare investeringen maar ook veel tijd vergt en bijgevolg hoge complementaire kosten met zich meebrengt. In de vezelproduktiedivisie kan een opmerkelijke ontwikkeling worden gesignaleerd. De produktie van glasvezelvlies is ondergebracht in Apeldoorn en fungeert vooral als remplaçant van het asbestvilt, dat door een negatieve beoordeling uit oogpunt van gezondheid kampt met vraagvermindering.

De vraagontwikkeling van glasvezelvlies beweegt zich naar een grotere breedte-afmeting dan thans mogelijk is. Bij V.G.P. bestaan momenteel vergaande plannen tot investering van een nieuwe ontwikkelde machine, die de mogelijkheid biedt glasvezelvlies te produceren met een breedte van 4 meter. Met dit produkt hoopt men een voorsprong op de concurrentie te kunnen verkrijgen. Deze nieuwe ontwikkeling, gepland in 1981, zal naar verwachting geen effect hebben op de bestaande werkgelegenheids-situatie in Apeldoorn. Voor de verpakking- en handelsdivisie zijn geen maatregelen te verwachten, die een wijziging in de bestaande situatie teweeg zouden brengen.

Noodzakelijke maatregelen zullen moeten worden genomen in de papierdivisie, waarop in het vervolg van deze notitie nader zal worden ingegaan.

Papier divisie.

Deze divisie is opgebouwd uit de volgende produktie-eenheden:

Velsen	; waarin werkzaam zijn	861 personen
Renkum	; waarin werkzaam zijn	810 personen
Wapenveld	; waarin werkzaam zijn	584 personen
Wormer	; waarin werkzaam zijn	527 personen
Apeldoorn	: waarin werkzaam zijn	121 personen
Totaal		2.903 personen

Het hoofdkantoor Amsterdam, waarin zijn ondergebracht de staf- en verkooporganisatie heeft een personeelssterkte van 164 personen

Totaal sterkte papierdivisie V.G.P. en Van Gelder Courantenpapier: 3.067 personen

Velsen.

Als gevolg van de inschakeling van de nieuwe papiermachine in Renkum zal de courantenpapierproduktie, welke tot dusver hier plaats vond, geleidelijk naar Renkum worden overgebracht.

Het wordt vooralsnog mogelijk geacht om met aanpassende voorzieningen de produkten in Velsen draaiende te houden op een pakket houthoudende drukpapieren. Voor één van de oudere courantenpapiermachines zal na 1980 een oplossing moeten worden gevonden.

De omschakeling binnen deze vestiging kan een gunstige ontwikkeling betekenen. De reeds opererende witpapiermachines, die voor dit doel in 1979 zijn gebouwd, kunnen hun produktie continueren.

Renkum.

In het licht van de negatieve bedrijfsresultaten in de sektor van het diepdruk- en behangselpapier wordt momenteel door de Raad van Bestuur bezien welke maatregelen hier aan de orde moeten komen. In het onderzoek wordt tevens betrokken in hoeverre de negatieve resultaten van deze sektor het gevolg zijn van de grote activiteiten rondom de bouw van de nieuwe produktie-eenheid voor courantenpapier. De nieuwe courantenpapiermachine in deze eenheid is in oktober 1979 opgestart en zal bij volledig werking een capaciteit hebben van 150.000 ton per jaar.

Het zal ongeveer een jaar duren voordat hier op volle capaciteit kan worden gewerkt. Het inloopproces van de nieuwe machine verloopt op schema.

Naar het zich thans laat aanzien biedt dit produktie-onderdeel evenwel geen ruimte voor meer nieuwe arbeidsplaatsen dan eertijds was gepland.

Wapenveld.

In Wapenveld lopen vier papiermachines, die tezamen circa 87.000 ton ongestreken witpapier per jaar fabriceren, waarvan circa 60.000 ton tot vellen wordt verwerkt.

De produktiecapaciteit van de Wapenveld machines ligt belangrijk lager dan die van de concurrenten. De vaste kosten om een ton papier te produceren zijn hier relatief hoog, mede als gevolg van het niet geïntegreerd zijn met de grondstofvoorziening. Om tot een verbeterde situatie te komen dat wil zeggen op korte termijn de verliescijfers te reduceren, zullen twee papiermachines (PM 37 en PM 38) moeten worden omgebouwd. Papiermachine 36 leent zich niet voor ombouw, de produktiecapaciteit van deze machine ligt te laag en de machine is te oud om te worden omgebouwd. De stopzetting van deze machine is gepland ingaande april 1980 en zal gepaard gaan met een verlies van circa 100 arbeidsplaatsen. Met de getroffen maatregelen hoopt de Raad van Bestuur na 1982 minstens te komen tot een break-even situatie.

Wormer.

In deze fabriek, waar naast verpakkingspapieren ook asbestvilt wordt gefabriceerd, zijn drie papier- en twee asbestmachines ingeschakeld. De exploitatie van het totaal is sterk verliesgevend. De concernleiding ziet geen mogelijkheid om de oudste papiermachine (PM 8) na 1 januari 1980 in bedrijf te houden. Eenzelfde lot is vanwege onderbezettingsproblemen ook één asbestmachine beschoren. Een ander betekent een verlies van 148 arbeidsplaatsen.

Ten aanzien van de overige machines wordt thans door een extern bureau onderzocht of en onder welke condities en randvoorwaarden deze voor de toekomst kunnen worden ingeschakeld, wil er sprake zijn van een break-even-point, c.q. een positief rendement.

Omstreeks maart 1980 kunnen de resultaten van de studie worden verwacht, waarna de Raad van Bestuur op korte termijn tot een beslissing zal komen.

Apeldoorn.

In de achterliggende jaren is de papierfabriek hier in belangrijke mate afgeslankt. De produktie is thans geheel gericht op specialiteiten en

bedraagt \pm 10.000 ton per jaar. Verdere maatregelen zijn hier niet geboden.

Financiering.

Het geheel van geplande maatregelen zal het nodige aan financieringsmiddelen vergen. Gelet op het stadium waarin men thans verkeert, is nog niet bekend tot welke becijfering men zal komen en op welke wijze in de dekking van de financieringsbehoefte kan worden voorzien.

Deze zaak is thans in bespreking bij de banken, die de Raad van Bestuur hiervoor heeft ingeschakeld.

Werkgelegenheid.

De situatie overziende kan niet anders worden geconcludeerd dan dat ten aanzien van het werkgelegenheidsaspect de handhaving van het aantal arbeidsplaatsen onder gevoelige druk is komen te staan. De eerdergenoemde maatregelen ten aanzien van de vestigingen in Wormer en Wapenveld, waarover door de Raad van Bestuur reeds een beslissing is genomen, zullen een verlies van respectievelijk 148 en 100 arbeidsplaatsen opleveren, waarbij in Wapenveld geen sprake zal zijn van gedwongen ontslagen en in Wormer het aantal gedwongen ontslagen beperkt zal blijven tot enkele tientallen.

Hier is in personeels- en vakbondskringen onrust ontstaan, omdat de vrees bestaat dat uit de studie zal blijken, dat voor de machines P11 en P 22 geen overlevingskansen zullen zijn.

Blijkens de laatste informatie vindt in Wormer thans in niet onbetekende mate een "spontane" afvloeiing plaats, waardoor het werknemersbestand in enkele maanden tijd met meer dan honderd arbeidsplaatsen is verminderd. Ten aanzien van de overige vestigingen vormen de maatregelen, waarbij ook arbeidsplaatsen in het geding zijn, binnen de Raad van Bestuur nog onderwerp van beraad. Consequenties ten aanzien van bestaande werkgelegenheid kunnen op dit moment niet worden aangegeven.

Samenvatting.

De conclusie is gewettigd, dat de situatie van het Van Geler concern zodanig moeilijk is dat een verdere herstructurering van het concern een absoluut vereiste is om de continuïteit van het concern als geheel veilig te stellen. Het zal onvermijdelijk zijn, dat een en ander met afslanking van de huidige omvang gepaard zal gaan ten einde

a. de exploitatie van het geheel in potentie naar een aanvaardbaar rendement om te buigen

- b. de onderneming de status te doen verwerven van "een in de kern gezond bedrijf" om als zodanig te voldoen aan de voorwaarde voor een adequate financiering.

Het lijkt geen twijfel, dat de problematiek in de gegeven omstandigheden zeer complex is en dientengevolge een intens beraad vraagt. Daarbij speelt als voorname faktor, dat maatregelen van structurele aard zeer kostbaar zijn en een relatief groot tijdsbeslag nemen. De beraadslagingen binnen de Raad van Bestuur zijn thans in volle gang. Daarnaast vindt geregeld overleg plaats met zowel de centrale ondernemingsraad als met de plaatselijke ondernemingsraden. In augustus 1979 is het overleg met de vakbonden geopend, dat in later stadium is vastgelopen. De vakbonden betrokken aanvankelijk de uitgangstelling, dat herstructurering per saldo geen verlies van arbeidsplaatsen zou mogen opleveren. Inmiddels is op verzoek van de Raad van Bestuur het overleg met de vakbonden weer heropend. De situatie zal in een meer definitief stadium komen zodra na het bekend worden van de resultaten ten aanzien van de vestiging Wormer de Raad van Bestuur over de produktie in deze vestiging zal beslissen. Van deze ontwikkelingen zal ik U te zijner tijd op de hoogte houden.

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

(w.g.) G.M.V. van Aardenne.